

СИЛАБУС
з навчальної дисципліни «Економічна кібернетика»

№	Назва поля	Детальний контент, коментарі
1	Назва факультету	Інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту
2	Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
3	Назва спеціальності	051 Економіка
4	Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Економічна кібернетика»
5	Назва дисципліни	Економічна кібернетика
6	Кількість ЄКТС кредитів	7
7	Структура дисципліни (розподіл за видами та годинами навчання)	Лекцій – 30 годин, практичні заняття – 24 години, лабораторні заняття – 16 годин, самостійна робота – 96 годин, курсове проектування – 30 годин, консультації – 14 годин. Семестровий контроль – комбінований екзамен та захист курсового проекту
8	Графік вивчення дисципліни	Курс – 3, семестр – 5
9	Передумови для вивчення дисципліни	Математика для економістів. Статистика. Мікроекономіка; Економічний аналіз
10	Анотація дисципліни	Лекції Змістовий модуль 1. Система і модель в економічній кібернетиці Тема 1. Предмет і метод економічної кібернетики. Тема 2. Системний підхід – методологічна основа кібернетики. Тема 3. Класифікація систем. Тема 4. Властивості системи. Сутність системного підходу. Тема 5. Моделювання СЕС як основний метод економічної кібернетики. Тема 6. Класифікація моделі. Тема 7. Етапи моделювання. Змістовий модуль 2. Інформація та управління в економічній кібернетиці Тема 8. Інформація як предмет праці в управлінні. Тема 9. Класифікація інформації, що використовується при керуванні виробництвом. Тема 10. Інформаційні характеристики процесу керування. Тема 11. Інформаційна система, її формування і розвиток. Тема 12. Управління в соціально-економічних системах. Тема 13. Сутність і особливості управлінського рішення. Тема 14. Класифікація управлінських рішень. Тема 15. Методологічні основи розробки управлінських рішень. Практичні заняття 1. Системний підхід для дослідження складних систем 2. Пошук рішення однокритеріальних задач в умовах

		визначеності. 3. Оптимізація транспортних зв'язків між постачальниками і споживачами. 4. Інформаційні характеристики процесу керування. 5. Управління в соціально-економічних системах. 6. Задача нелінійної оптимізації. 7. Задача про призначення: розподіл працівників за проектами. 8. Задача динамічного програмування. Задача про заміну обладнання. 9. Сутність і особливості управлінського рішення. Оцінка якості управлінських рішень. Самостійна робота 1. Динамічність, лінгвістичність та евристичність системи. 2. Узгодженість відкритих систем із зовнішнім середовищем та шляхи її поліпшення. 3. Значення системного підходу при розв'язанні кібернетичних проблем. 4. Спостереження, економічний експеримент, ігрова імітація, машинна імітація. 5. Описові та дескриптивні моделі. 6. Проблема адекватності моделі оригіналу. 7. Кількісне вимірювання невизначеності та інформації. 8. Регулярність, ритмічність надходження та ентропія інформації. 9. Критерії ефективності керування. 10. Багатокритеріальна та ієрархічна системи управління. 11. Принцип вибору рішення на основі відбору й перетворення інформації
11	Компетентності, знання, вміння, розуміння, якими оволодіє здобувач вищої освіти в процесі навчання	Загальні компетентності (ЗК) ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Спеціальні (фахові) компетентності (СК) СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів. СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси. СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на

		основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.
12	Результати навчання здобувача вищої освіти	<i>Програмні результати навчання (РН)</i> РН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя. РН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки. РН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем. РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади). РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності. РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. РН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. РН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності. РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин. РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. РН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. РН14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. РН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. РН16. Уміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки. РН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-

		економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків. РН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів. РН20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами. РН21. Уміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. РН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами та у невизначених умовах. РН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.
13	Система оцінювання відповідно до кожного завдання для складання екзамену	Система оцінювання успішності здобувачів вищої освіти з дисципліни передбачає поточний та семестровий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення різних видів навчальних занять і має на меті перевірку рівня знань здобувачів вищої освіти з відповідної дисципліни. Проведення поточного контролю здійснюється під час навчальних занять, а оцінювання успішності здобувачів вищої освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни (РПНД). Види поточного контролю визначаються даною РПНД. Підсумковий контроль – контрольні заходи, що передбачають встановлення відповідності (вимірювання, оцінювання) здобутих особою результатів навчання вимогам освітньої програми у частині відповідного освітнього компонента. Підсумковий контроль з даної дисципліни проводиться у формі комбінованого екзамену. Комбінований екзамен може проводитись у двох видах: – письмова відповідь на екзаменаційний білет з подальшою усною відповіддю екзаменатору; – підсумковий тест (комп'ютерний/бланковий) з подальшою усною відповіддю екзаменатору. Провідний лектор допускає здобувача вищої освіти до складання екзамену з дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, які передбачені РПНД в даному семестрі, та отримав кількість балів, не менше ніж встановлений мінімум. Оцінка Од з дисципліни, за якою передбачено складання комбінованого екзамену, визначається за формулою: $O_d = 0,6 \cdot O_{\text{сем}} + 0,4 \cdot O_{\text{екз}}$ де $O_{\text{сем}}$ – сумарна кількість балів, отриманих здобувачем вищої освіти протягом семестру (від 1 до 100 балів), що визначається за формулою: $O_{\text{сем}} = \sum O_i;$ $O_{\text{екз}}$ – кількість балів, отриманих здобувачем вищої освіти на

		екзамені (від 1 до 100 балів). Якщо здобувач вищої освіти не виконав усі види робіт, які передбачені РПНД в даному семестрі, викладач має право не допустити здобувача вищої освіти до складання екзамену. У разі недопуску здобувача вищої освіти до екзамену він вважається таким, що має академічну заборгованість. У такому випадку викладач у відомість обліку успішності даному здобувачу вищої освіти виставляє оцінку за роботу в семестрі з даної дисципліни з ваговим коефіцієнтом 0,6, що розраховується за формулою: $O_d = 0,6 \cdot O_{\text{сем}}$ При формуванні оцінок O_d, $O_{\text{сем}}$ та $O_{\text{екз}}$ округлення проводиться до цілого за правилами математики. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів з дисципліни здійснюється за національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F)
14	Якість освітнього процесу	Політика академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти у ХНУРЕ передбачає систему заходів щодо дотримання вимог до виконання письмових робіт із наголошенням на принципах самостійності, коректного використання інформації з інших джерел та уникання плагіату, а також правил опису джерел та оформлення цитувань. Під час викладання дисципліни використовуються кращі практики на основі інтеграції сучасних наукових досягнень і знань. Перегляд та оновлення змістовного контенту навчальної дисципліни відбувається за ініціативою лектора з урахуванням наукових інтересів здобувачів вищої освіти, результатів опитування всіх учасників освітнього процесу; обговорюється на засіданнях кафедри та схвалюється гарантом освітньо-професійної програми
15	Методичне забезпечення	1. Овчиннікова О. Р. Економічна кібернетика: навч. посіб. Хмельницький: ХНУ, 2021. 343 с. 2. Григорків В.С., Григорків М.В. Моделі прийняття рішень в економіці: вибрані завдання для тематичного контролю. Чернівці: ЧНУ ім. Ю.Федьковича: Рута, 2021. 46 с. 3. Концептуальні підґрунтя стратегічного управління соціально-економічними системами на мезорівні: монографія / під заг. і наук. ред. В.А. Ткаченка. Дніпро: Монолит, 2021. 251 с. 4. Бідюк П.І., Тимошук О.Л., Коваленко А.Є., Коршевніук Л.О. Системи і методи підтримки прийняття рішень. КІП ім. І. Сікорського. 2022. 610 с. 5. Управління економічними системами та процесами в умовах глобалізаційних трансформацій: колект. монографія / [Азізова К. М. та ін.] ; за ред. В.В.Прохорової; Укр. інж.-пед. акад. Харків: Вид-во Іванченка І.С., 2020. 296 с.

		6. Тюрин О.В., Ахмеров О.Ю. Теорія систем і системний аналіз в економіці: навч. посіб. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І.Мечнікова, 2019. 172 с. 7. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни підготовки бакалавра «Економічна кібернетика» [Електронний ресурс]: галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 Економіка, освітньо-професійна програма Економічна кібернетика, факультет Інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту / ХНУРЕ; розроб. О.В.Курденко. Харків, 2022. 114 с.
16	Розробник силабусу	Доцент, кандидат економічних наук, Шейко Ірина Анатоліївна, e-mail: irina.sheiko@nure.ua